

DERINIMO PAŽYMA

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 15 d. nutarimo Nr. 343 „Dėl Mokslo, technologijų ir inovacijų tarybos sudarymo ir darbo reglamento patvirtinimo“ pakeitimo projekto (toliau – Projektas)

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl neatsižvelgta į institucijų pastabas ir pasiūlymus
Lietuvos pramoninkų konfederacija, 2022-03-03 raštas Nr. S.65	Manome, kad LRV kanceliarijos pasirinktas modelis iš esmės keičia pusiausvyrą tarp šių trijų [valdžia, verslas ir mokslas] socialinių partnerių, ir panašu, jog remiamasi ne įtraukios lyderystės, sinerginiu, inovacijomis grįstoje ekonomikoje svarbiu bendradarbiavimo principu, o statiškuoju modeliu, kurį galima charakterizuoti kaip valstybės monopolį, kai pradeda dominuoti vyriausybinių mokslo ir verslo ekosistemų kontrolė. LPK nuomone, kai iš numatomų 9 Tarybos narių, mažiausiai 7 atstovauja politiką formuojančias ir įgyvendinančias institucijas (be to dalis jų yra politinių komandų nariai), nebelieka balanso formuojant mokslo, technologijų ir inovacijų (toliau - MTI) politiką.	Neatsižvelgta. Svarbu pažymėti, kad Taryba – ne vienintelis inovacijų ekosistemos institucinis dalyvis, todėl siekiant sistemiškai įvertinti inovacijų ekosistemos institucinę sąrangą tikslinga bendroje sistemoje vertinti ir ministerijas, ir Inovacijų agentūrą, ir Lietuvos mokslo tarybą, ir pastarųjų institucijų nepriklausomas valdybas (detaliau žr. teikime pateiktą vizualizuotą schemą dėl socialinių partnerių į(si)traukimo). Pritariame, kad pusiausvyra turi būti užtikrinta visos ekosistemos mastu ir, žinoma, vadovaujantis bendradarbiavimo principu, tačiau nepritariame nuostatai ir formuluojamai pozicijai, kad bendradarbiavimas galimas tik tuomet, kai formaliai tai kažkur nustatoma ir įrašoma.
	Faktą, kad projekte numatyta Tarybą perkvalifikuoti į koordinuojančią, kartu pakeičiant Tarybos institucinę sudėtį ir reikšmingai sumažinant Tarybos narių skaičių (numatoma, kad Tarybą sudarys 9 nariai (iki šiol buvo 20)), įvardiname kaip grėsmę mokslo, technologijų ir inovacijų viešosios ir investicijų politikos	Neatsižvelgta. Tarybos darbo reglamento 2 punkte nustatyta, kad „Savo veikloje Taryba remiasi Vyriausybės socialinių ir ekonominių partnerių, kurių veikla susijusi su mokslo, technologijų ir inovacijų sritimis (toliau – socialiniai partneriai), ekspertize ir siūlymais.“ Šis punktas

	<p>tęstinumui, netgi prilyginame praktiniam naikinimui. Nors aktyvus vyriausybės dalyvavimas formuojant inovacijų politiką vaidina pozityvų vaidmenį, tačiau nepriklausomumo ir įvairovės trūkumas gali virsti iššūkiu, nes politikai yra linkę mažiau rizikuoti. Inovacinė veikla iš esmės yra rizikinga, todėl rizikos vengimas gali lengvai paremti ne itin novatoriškus sprendimus, todėl pusiausvyros nebuvimas paverstų inovacijų politiką mažiau veiksminga ir prieštarautų jos prigimčiai.</p> <p>Matome riziką, kad MTI politikos ciklas taps trumpas, sutrumpės iki politinio ciklo, o pasikeitus LRV sudėčiai, keisis mažiausiai 5 iš 9 tarybos narių. Atkreipiame dėmesį, kad sėkmingų Europos sąjungos (toliau - ES) novatorių MTI politikos ir finansavimo ciklas yra 10 metų. Tuo tarpu darbo programos atnaujinamos kas dvejus metus, į šią veiklą įtraukiant ir socialinius partnerius, t.y. akademinę ir verslo bendruomenę. Siūlomo MTI tarybos sudarymo modelio rizikos yra labai didelės ir visiškai įmanoma, kad MTI politikos tęstinumas nebus užtikrintas per platų tarpinstitucinį atstovavimą.</p> <p>Pasiūlius tokį MTI Tarybos modelį tapo visiškai neaišku, kas formuos universitetų, institutų kryptis? Spėjame, kad MTI Taryba. Kadangi Taryba planuojama sudaryti nesilaikant <i>triple helix</i> principo, be to, planuojama keisti iki šiol veikusį Tarybos darbo formatą, kuriame mokslo, technologijų ir inovacijų srityse veikiantys socialiniai partneriai galėjo sprendimų priėmėjams pateikti savo siūlymus, LPK nariai kelia klausimą, kodėl privatus sektorius turėtų investuoti į mokslo, technologijų bei inovacijų viešąsias sritis, kai nėra jokių MTI politikos tęstinumo garantijų. Verslas neturi pagrindo patikėti, jog tokia Taryba gali užtikrinti ilgalaikę MTI politiką.</p>	<p>atspindi principinę nuostatą Tarybos veikloje, kad Taryba tarsis ir konsultuosis su socialiniais partneriais, siekiant efektyvių ir veiksmingų sprendimų. Siekiant dar labiau įtvirtinti šį Tarybos veiklos principą, Tarybos darbo reglamento 9 punkte nustatyta, kad „Ne rečiau kaip kartą per pusmetį organizuojami Tarybos posėdžiai kartu su socialiniais partneriais aktualiems mokslo, technologijų ir inovacijų politikos klausimams aptarti.“</p> <p>Norėtume pažymėti, kad 2021-01-01 įsigaliojus Strateginio valdymo įstatymui iš esmės pasikeitė strateginio valdymo sistema ir atskirų viešųjų politikų pokyčiai ir siekiami rezultatai yra planuojami 10 metų į priekį ir peržengia atskirų Vyriausybių kadencijų laikotarpį. Esminės ir pagrindinės investicijų kryptys taip pat suplanuojamos 10 metų į priekį ir gali būti keičiamos atsiradus pagrįstų duomenų, faktinės informacijos, kad pasirinktos intervencijos nesukurs laukiamų rezultatų, ar paaiškėjus kitoms objektyvioms ir reikšmingoms aplinkybėms. Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad jau yra patvirtintas 2021–2030 metų nacionalinis pažangos planas (NPP), šiuo metu baigiamos tvirtinti atskirų politikos sričių nacionalinės plėtros programos, tad mokslo, technologijų ir inovacijų sričių plėtros kryptys bus nustatytos ir įtvirtintos ilgalaikiuose planavimo dokumentuose. Tad netgi pasikeitus Vyriausybėms ir Tarybos sudėčiai, rizika dėl mokslo, technologijų ir inovacijų sričių plėtros krypčių pakeitimo yra menka.</p>
--	--	--

	<p>Atkreipiame dėmesį, jog pateiktame pakeitimo projekte, keičiant Tarybos institucinę sudėtį ir Tarybos narių skaičių, nėra ekspertiskumo reikalavimo Tarybos nariams. Taip pat manome, jog 2 iš 9 Tarybos narių atstovaujantys politiką įgyvendinančias institucijas - Inovacijų agentūros direktorius ir Lietuvos mokslo tarybos pirmininkas, dėl interesų konflikto - neturėtų būti Tarybos, formuojančios inovacijų politiką, nariais. Susipažinus su pakeitimo projektu lieka visiškai neaišku ir tai, kaip ir kokie bus sukurti kiti formatai šalia MTI Tarybos, kuriuose socialiniai partneriai galės komunikuoti tai, ką iki šiol komunikuodavo Tarybos formate. Nors projekte teigiama, kad „<...> rizikos, kad socialiniai partneriai neturės galimybių įsitraukti į jiems aktualių sprendimų rengimą, yra suvaldytos" - verslo bendruomenė nemato net teorinės galimybės tapti Tarybos nariais. Galima būtų spėti, kad jei socialinių partnerių (verslo) atstovas galėtų būti MTI taryboje, jeigu būtų Inovacijų agentūros valdybos atstovu ir Lietuvos mokslo tarybos valdybos atstovu, tačiau įvardijame riziką, jog daugiau šansų tapti šiais valdybų atstovais Taryboje turi ŠMSM bei EIM viceministrai.</p>	<p>Neatsižvelgta. Pažymime, kad matytume labai nežymų ir nereikšmingą pagrindą realizuoti išsakyti rizikai, kad Inovacijų agentūros ir Lietuvos mokslo tarybos valdybų atstovais Taryboje būtų atitinkamai švietimo, mokslo ir sporto ir ekonomikos ir inovacijų viceministrai. Taip galėtų nutikti nebent tik tokiu atveju, jei pačios valdybos taip nuspręstų. Bet atsižvelgiant į tai, kad, kaip numatoma, visi likę valdybos nariai (išskyrus įvardytus viceministrus) būtų nepriklausomi ir Taryboje jau numatytas švietimo, mokslo ir sporto ir ekonomikos ir inovacijų ministrų dalyvavimas, kurie atstovauja tas pačias ministerijas, toks atstovavimo dubliavimas būtų neracionalus ir netikslingas, todėl mažai tikėtina, kad valdybos į Tarybą deleguos viceministrus.</p> <p>Teiginiai, kad Inovacijų agentūros direktorius ir Lietuvos mokslo tarybos pirmininkas dėl interesų konflikto neturėtų būti Tarybos nariais nepagrįsti jokiais teisiniais argumentais. Kartu svarbu pažymėti, kad neteisingai teigiama pastaboje, jog Taryba formuos inovacijų politiką. Pabrėžtina, kad vadovaujantis Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio nuostatomis, <i>ministerija steigama formuoti valstybės politiką <...> ministrui pavestose valdymo srityse</i> ir Taryba neperims politikos formavimo funkcijų iš ministerijų.</p>
	<p>LPK bendruomenė nesutinka su aiškinamajame rašte įvardijama nuomone, kad rizikos, jog socialiniai partneriai neturės galimybių įsitraukti į jiems aktualių sprendimų rengimą, yra suvaldytos, kai netrukus bus sukurti kiti formatai, kuriuose socialiniai partneriai galės komunikuoti tai, ką iki šiol komunikuodavo Tarybos formate. LPK nuomone, socialinė partnerystė devalvuojama.</p>	<p>Neatsižvelgta. Žr. prie kitų pastabų pateiktus argumentus.</p>